

GELİR DAĞILIMINDAKİ ADALETSİZLİK

İnsanlar arasında gelir ve servet açısından mutlak ve matematiksel bir eşitliğin olması, insan vakıasına aykırı ve imkânsız bir husustur. Zira insanlar fıtratları gereği bedensel ve zihinsel kabiliyetler açısından birbirlerinden farklı olduğu gibi, üretim araçlarına sahip olma ve onları kullanıp değerlendirme imkânları açısından da farklıdır. Hatta içinde yaşadıkları coğrafya ve iklim dahi insanların birbirinden farklı ölçüde servet ve gelire sahip olmalarına etki eder. Bu açıdan gelir dağılımında mutlak anlamda ve matematiksel bir eşitlik söz konusu değildir. Ancak kapitalist ekonomi çarkının oluşturduğu gelir dağılımındaki uçurum da hiçbir şekilde kabul edilebilir değildir. İnsanlar arasındaki gelir dağılımında meydana gelen adaletsizlikler bu sistemin en bariz ve en somut göstergesi hâline gelmiştir.

Kapitalist ekonomik sistemin meydana getirdiği gelir dağılımı uçurumunu görmek için birkaç ekonomik veriye bakmak yeterli olacaktır. Örneğin; Oxfam raporuna göre, dünyanın en zengin %1'i, 6,9 milyar insanın toplam varlığının iki katından daha fazla servete sahiptir. Yine sayıları sadece 2 bin 153 kişi olan dünya milyarderleri, 4,6 milyar insanın toplam varlığından daha fazla servete sahiptir. Küresel kapanmaların yaşandığı pandemi sürecinde dünyada milyarlarca insan evine götürecek temel ihtiyaçlara ulaşmakta zorlanırken, dünyanın en zengin 20 milyarderi, 1 yıllık pandemi sürecinde servetini %68 artırmıştır. Küresel servet eşitsizliği noktasında araştırmalar yapan Oxfam'ın raporunda yer alan şu örnek ise gerçekten ibretlidir: *"Mısır'daki piramitlerin inşa edildiği zamandan bu yana, günde 10.000 dolar biriktirseydiniz, bugün en zengin beş milyarderin ortalama servetinin sadece beşte birine sahip olabilirdiniz."*¹

Sadece bu rapor bile, kapitalist ekonomilerin dünya halklarını ve kaynaklarını sömürüp bir avuç zengine servet olarak nasıl akıttığını göstermek için yeterlidir.

Gelelim gelir adaletsizliğinin Türkiye ayağına... Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2020 yılına ilişkin "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" sonuçlarını açıkladı. Buna göre hane halkı kullanılabilir gelirinin, hane halkı büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak hesaplanması neticesinde, en yüksek gelire sahip %20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay, 2020'de bir önceki seneye kıyasla 1,2 puan artarak %47,5'e çıktı.

En düşük gelire sahip %20'lik grubun aldığı pay 0,3 puan azalarak %5,9'a düştü. Toplumun en zengin %20'sinin gelirinin en yoksul %20'sinin gelirine oranı 7,4'den 8'e yükseldi.

¹ <https://www.kedv.org.tr/oxfam-2020-esitsizlik-raporu>

Bu rakamlar şunu gösteriyor: kapitalist ekonominin uygulandığı Türkiye’de de her geçen gün fakirler daha fakirleşirken, zenginler servetlerine servet katıyor.

TÜİK aynı raporda Gini katsayısı hesaplamalarını da açıkladı. Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan ve sıfıra (0) yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1’e yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade eden Gini katsayısı, 2020’de bir önceki yıla göre 0,015 puan artışla 0,410 olarak tespit edildi. Aynı raporda temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanan ciddi maddi yoksunluk oranı ise 2019’da %26,3 iken 2020’de 1,1 puan artarak %27,4 oldu.

Gelir Dağılımdaki Adaletsizliğin Sebepleri

- Dağıtımı Değil Üretimi Esas Almak: Gerek istatistikî verilerle görülen gerekse de gerçek hayatta kapitalist ekonomik sistemin ortaya çıkardığı gelir dağılımındaki adaletsizlik, sistemin kendisinden kaynaklanan ve bu sistem devam ettiği müddetçe asla çözülemeyecek olan bir sorundur. İngiliz iktisatçı Malthus’a göre; dünya nüfusu 25 yılda bir, iki katına çıkarken yani geometrik bir şekilde (2, 4, 8, 16, ...) artarken; besin maddelerinin üretimi ancak aritmetik bir biçimde (2, 3, 4, ...) artmaktadır. İşte bu artışlar arasındaki fark nedeniyle yüz yıl sonunda besin maddeleri üretimi beş kat artarken, dünya nüfusu tam 16 kat artacaktır. Arada oluşacak olan bu fark, bazı bireylerin ölümüne neden olacak bir denge yaratacaktır. Malthus’un bu hesaplaması neticesinde “ürünlerin görelî azlığı” teorisi, kapitalist iktisadın temelini oluşturmuştur. Buna göre; insan ihtiyaçları sınırsız iken mal ve hizmetler sınırlıdır. Bu sınırsız ihtiyaçları karşılamak için de üretimin artırılması gerekmektedir. Ancak üretim ne kadar artırılırsa artırılсын mevcut mal ve hizmetler insanın ihtiyaçlarını karşılayamayacaktır. Malthus’un dediği gibi; “*illaki birileri aç kalacaktır!*” Bu aç kalacakları, açlıktan ölecekleri ise üretime katkı oranı belirler. Üretime katkısı olanlar yaşar, üretime katkısı olmayanlar ölür.

Görüldüğü gibi, sorunun kaynağı; kapitalist ekonominin, var olan mal ve hizmetlerin insanlara adil bir şekilde dağılımını değil de sadece üretimin artırılmasını esas almasıdır. Bu sebeple de servetin kimin elinde bulunduğu bakılmaksızın gelişmişlik (kalkınma), genel olarak milli gelir miktarıyla ölçülmektedir. Buna göre; toplumun onda biri bu servetin sahibi olsa ve onda dokuzu yiyecek, giyecek ve sığınabilecek bir mesken bulamasa dahi toplam servet toplam nüfus sayısına bölünerek “*kişi başına düşen gelir şu kadardır*” denilir. Yani üretim hacmini total hesaplayıp nüfusa bölerler. Fakat kimin ne kadar gelir elde ettiği ile ilgilenmezler; muhtaçları, evsizleri, fakirleri düşünmezler.

Örneğin; ülkemizde 2020 yılı kişi başına düşen milli gelir 8 bin 597 dolar olarak hesaplandı. 2020 yılı sonunda dolar kurunun 7,5 lira olduğunu göz önünde bulundurursak kişi başı gelir 64 bin 477 TL olmaktadır. Devletin açıkladığı bu verilere göre; dört kişilik bir ailenin geliri, 257 bin 908 TL’dir. Peki, kişi başına düşen milli gelir hesabına göre bu rakamları kaç kişi görmüştür? İşte bu şekilde insanların sömürülmesini ve fakirliğini örtbas etmek için uydurulan milli gelir hesaplamaları, illüzyondan başka bir şey değildir.

İslâm iktisat siyasetine göre; her insanın zorunlu, temel ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmalıdır. Bu temel ihtiyaçlar ise barınma, giyinme ve yeme-içmedir. İslâm, kapitalizm gibi Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) formülü ile toplumun tamamına bütüncül olarak değil, her birine fert olarak bakar. Ferde önce, temel ihtiyaçlarının tamamının kâmilten doyurulması gereken bir insan olarak bakar. İkinci olarak da kuvveti yettiği kadar lüks ihtiyaçlarını temin etme imkânı sağlanması gereken belli bir şahıs olarak bakar. Öyleyse bugün devletin yapması gereken, bu temel ihtiyaçları karşılayamayan herkesin ihtiyaçlarını gidermesidir.

- **Tekelleşme ve Rakibi Olamayan Dev Şirketler:** Sömürgeci kapitalist ekonomi, bütün araştırma ve çözümlerini sadece üretimin ve servetin artırılması yönünde kullanır. Ülkelerin milli gelir seviyelerini yükseltmeyi temel gaye edinir. Üretimi ve serveti artırma noktasında sermaye sahibi büyük şirketler her hâlükârda desteklenir. Bütün iktisadi yasalar büyük şirketlerin ve sermaye sahiplerinin lehine çıkarılır. Neticede büyük servetlere sahip dev sermaye şirketleri ortaya çıkar. Bu şirketler ülkeler bazında hatta küresel ölçekte tekeller hâline gelirler. Artık hiçbir şekilde küçük ve orta boyutta işletme ve şirketlerin kendisi ile rekabet edemeyeceği bu dev tekel şirketler her yönden sermayeye hükmetmeye başlarlar. Öyle ki neredeyse devletlerden daha güçlü hâle gelirler.

Küresel ölçekte bu dev şirketlerin sadece reklam için ayırdıkları bedeller, on binlerce küçük ve orta ölçekte işletmenin toplam sermayesinden fazladır. Bundan dolayı ekonomik sistemin bir gerçeği hâline gelen tekelleşme ve dev şirketler, var olan milli gelir ve sermayenin büyük bir bölümüne sahip olurken, küçük işletmeler ise yüksek vergi ve giderler karşısında varlık-yokluk mücadelesi vermektedirler. Diğer taraftan geniş halk kesimleri, sadece asgari ücretle açlık sınırında geçinmeye çalışmakta, artan işsizlik oranları karşısında asgari bir maaş dahi alamayan işsizler ordusu ise yeme, içme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamakta aciz bir durumda kalmaktadırlar.

İslâm mal ve servetlerin tebaanın tüm fertleri arasında dağılımını vacip kılmıştır. Bu dağılımda yalnızca belli bir kesim arasında cereyan eden tekelleşmeyi de yasaklamıştır.

Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

[كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ] “O mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet (ve güç) hâline gelmesin...”²

O hâlde devlet, asli bir görev olarak bu duruma müdahale etmelidir. Devletin hazinesi ve yapacağı mali destekler sadece sermaye sahibi şirketlerin hizmetine değil, aksine ihtiyaç sahiplerinin hizmetine sunulmalıdır.

- **Kamu Mülkiyetinin Özelleştirilmesi:** Kapitalist ekonomik sistemde gelir dağılımındaki adaletsizliğin en büyük sebeplerinden birisi de kamuya ait olan her türlü malın, “özelleştirme” adı altında şahıslara/şirketlere peşkeş çekilmesidir. Aslı itibarıyla kamuya ait olması gereken her türlü madenin, petrol, doğalgaz gibi kaynakların, hatta orman ve suların dahi üzerine çöreklenen şirketler, bu kamu mallarının üzerinden büyük servetlere sahip olmaktadır. Bu alandaki vurgunun büyüklüğünü anlayabilmek için sadece küresel petrol şirketlerinin sermayelerine bakmak yeterlidir.

Ülkemizde de yerli veya yabancı şirketler, hem enerji alanında hem de başta altın olmak üzere madenler alanında kamuya ait servetlerin üzerine oturarak milyarlarca dolar servete sahip olabilmektedirler. Örneğin; enerji alanında; ENKA, EnerjiSA, Cengiz Enerji gibi şirket-

² Haşr Suresi 7

ler, altın madenciliğinde; Tüpraş, Anagold, Koza Altın gibi şirketler, petrol ve doğal gaz alanında; Petkim, Tüpraş, Petrol Ofisi, Opet ve Botaş gibi şirketler kamu mülkiyetleri üzerinden milyarlarca dolar kâr elde etmektedirler.

Bilindiği gibi kapitalizm, ferdî mülkiyet anlayışı üzerine kurulu bir ideolojidir. Kapitalistlere göre tüm üretim araç ve unsurları, bireysel ve kurumsal şirketlerin kullanımına açılmalı ve kamu ve devlet mülkiyeti anlayışı hiçbir şekilde olmamalıdır. “Mülkiyet hürriyeti” kapsamında sermaye sahibi girişimcilerin önünde hiçbir engel olmamalıdır. Onlara göre devlet, mülk sahibi olmaz. Devlet sadece kanunları tatbik eder ve hiçbir şekilde ekonomiye müdahale etmez. Tüm ekonomiyi bireysel ya da kurumsal şirketler yürütür. Sosyalizm ise buna karşı çıkarak; her şeyin kamu mülkiyeti hâline gelmesini ve ferdî mülkiyetin bütünüyle yasaklanmasını savunur.

İşte İslâm'ın eşsiz iktisat nizamının mükemmelliği burada da ortaya çıkmaktadır. Zira mülkiyeti en teferruatlı ve vakiya mutabık şekilde ortaya koyan tek nizam İslâm nizamıdır. Mülkiyeti ferdî, kamu ve devlet mülkiyeti olarak tasnif edip açıklamış, hepsine ilişkin mükemmel hükümler getirmiştir.

Kamu Mülkiyeti: Ferdin tek başına sahip olmasının yasaklandığı ve toplumun ortak kullanımına sunulan mallar, kamu mülkiyeti kapsamındadır. Kamu mülkiyeti en genel şekliyle şu üç şeyde karşılığını bulur:

1- Toplumun temel dayanağı sayılan şeyler... Bunlar, genel olarak insanların temel ihtiyaçları kapsamına giren her tür maldır. Rasulullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* bir hadiste bunları sayı olarak değil nitelik olarak beyan etmiştir. Nitekim Nebi *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur: [المُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْكَلَا وَالْمَاءِ وَالنَّارِ] “**Müslümanlar üç şeyde ortaktır: su, mera ve ateş.**”³ Bu konuda hadisler bu üç hususu toplumun temel dayanağı olmaları açısından ele almış ve toplumun temel ihtiyaçlarından olması bakımından bu üç şey illetlendirilmiştir. Buna göre toplumun kendisine muhtaç olduğu şeyler -ister su, mera ve ateş gibi hadiste zikredilen şeyler olsun isterse zikredilmeyenlerden olsun-, kamu mülkiyeti sayılır.

2- Tükenmez vasıflı madenler... Bunlar, miktarı sınırsız olan madenlerdir ve tamamıyla kamu mülkiyetidir. Hiçbir ferdin bu tür bir malı mülk edinmesi caiz değildir. Ebyâd b. Hamal'dan şu hadis nakledilmektedir: [أَنَّهُ وَفَدَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَقَطَّعَهُ الْمُلْحَ فَقَطَّعَ لَهُ فَلَمَّا أَنْ وُلِيَ] “**O Rasul SallAllahu Aleyhi ve Sellem'e gelip bir tuz bölgesinin kendisine verilmesini istemiş, Rasul de bu teklifi kabul etmişti. Ebyâd kalkıp gidince (Rasul SallAllahu Aleyhi ve Sellem'in) yanında bulunan şahıslardan biri: '(Ey Allah'ın Rasulü) ona ne verdiğinizizi biliyor musunuz? Ona kaynağı kesilmeyen bir su verdiniz', dedi. Bunun üzerine (Rasul SallAllahu Aleyhi ve Sellem) tuzlayı ondan geri aldı.**”⁴

Bu hüküm, tükenmeyecek bolluktaki tüm madenleri kamu mülkiyeti olarak kabul eder ve bu türden tüm madenleri kapsar. Söz konusu madenler ister çıkarıldıktan sonra herhangi bir işleme tabi tutulmadan kullanıma sunulan tuz, sürme, yakut gibi madenler olsun isterse birtakım işlemler sonucu kullanılabilen altın, demir, bakır, kurşun vb. gibi madenler olsun bu madenlerin hepsinin mülkiyeti kamu mülkiyeti kapsamında değerlendirilir. Ayrıca madenlerin billur gibi katı veya petrol gibi sıvı olması da fark etmez. Bu türden tüm madenler kamu mülkiyetidir.

3 Sünen-i Ebû Dâvud

4 Sünen-i Tirmizi

3- Doğası gereği ferdin mülkiyeti altına girmesinde engel olan mallar... Bunlar, toplumun genelinin menfaatlerini karşılayan mallardır. Mesela; yollar vb. hiçbir şartla ferdi mülkiyet olamaz. Devlet, insanların güvenli bir şekilde seyahat etmelerini sağlamak için yollar açar. Günümüzde olduğu gibi bu yolları birtakım şirketlere rant kapısı olarak verip yüksek geçiş maliyetleri ile bu yollardan geçen tebaadan para alınmasına asla izin vermez.

Evet, gözümüzü dünyanın neresine çevirirsek çevirelim, hemen her yerinde servetin fertler arasında dağılımındaki uçurum ve adaletsizlik bariz bir şekilde görülmektedir. İhtiyaçların karşılanmasında insanlığın yaşadığı bu korkunç dengesizlik, açıklama getirmeye gerek kalmayacak şekilde ortadadır.

Bu acımasız durum, kapitalist ekonomik sistemin ortaya çıkardığı bir sorun olmakla birlikte, bu konuyu çözüme kavuşturmak amacıyla birtakım çalışmalar yapılmış olmasına rağmen hiçbir başarı sağlanamamış, aksine uçurum her geçen gün artmıştır. Bu konuda bir çözüm üretmek yerine ortaya istatistikî bilgiler vermekle yetinmişlerdir.

Sosyalistler ise miktarı itibarıyla mülkiyeti sınırlandırmak dışında gelir dağılımındaki dengesizliğe çözüm getirmek için hiçbir yol bulamadılar. Çareyi, insan fıtratına aykırı bir şekilde ferdi mülkiyeti yasaklamakta aradılar.

Sonuç olarak; bu sorunun çözümü noktasında ne kapitalist/liberalist ekonomistlerin ne de sosyalist/komünist ekonomistlerin elinde hiçbir çözüm yoktur.

Şüphesiz ki bu sorunu ortadan kaldıracabilecek ve servetlerin adil bir şekilde dağılımını sağlayabilecek bir çözüm siyasetine sahip tek ekonomik nizam, İslâm iktisat nizamıdır. Bu bir temenni ya da faraziye değil hakikatin ta kendisidir. Çünkü İslâm, çözülmesi gereken iktisadi sorun olarak en başta servetlerin dağılımını esas alır. İslâm'a göre ekonomik sorun; var olan mal ve hizmetlerin adil bir şekilde insanlara ulaştırılmasıdır. Soruna bu temelden yaklaştığından dolayı, İslâm iktisadında gelir dağılımında adaletsizlik ve uçurum olması mümkün değildir.

Gelir dağılımındaki adaletsizliğin başlıca sebepleri ve kısaca çözümleri şöyledir:

1- Her Ferdin Temel İhtiyaçları Garanti Altına Alınmalıdır: Mal ve hizmetlerin görece kıtlığı teorisi, mal ve hizmetlerden faydalanmak için dinî ve ahlaki sınırları kaldırmıştır. Yaşamak için, mal ve hizmetlerden daha fazla faydalanmak için her türlü zulmü ve ahlaksızlığı yapabilen açgözlü bir insan tipi ortaya çıkarmıştır. Devletin, tebaasından her bir ferdin temel ihtiyaçlarını karşılamayı garanti etmesi, gelir dağılımındaki en kritik eşğin aşılmasını da garanti altına alması demektir. Öyleyse devlet, üzerine düşeni yapmalı ve ırkına, diline, dinine bakmaksızın her bir ferdin barınma, yiyecek, giyecek, eğitim ve sağlık ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

2- Toplumdaki Ekonomik Dengeyi Sağlamak Adına Tekelleşme Önlenmelidir: Kapitalist sistemin bir neticesi olarak ortaya çıkan dev şirketler belirli alanlarda tekelleşmiş ve ürettiklerini istediği fiyata satma ayrıcalığı kazanmıştır. Bu durum elbette gelir dağılımında adaletsizliği beraberinde getirmiştir. İslâm'ın haram kıldığı tekelleşme yasaklanmalı ve devlet, tekelleşmeye kendi imkânlarıyla müdahale etmelidir. Tekel olabilecek ürünleri kendisi üreterek halkın ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

3- Anonim (Sermaye) Şirketlerinin ve Borsanın Yasaklanması:

Anonim şirketler ister borsada işlem görsün isterse görmesin hissedarlardan ciddi miktarda paralar toplayarak servetin akışını ve dolaşımını etkilemektedirler. Mesela; borsada işlem görmeye başlayan Europap Tezol Kâğıt, 8-9-10 Eylül 2021 tarihlerinde "halka arz" adı altında hisselerinin %24'ünü satışa çıkardı ve 333 milyon TL topladı. Borsada bu şekilde halka

arzlarla anonim şirketlerin son 2 yılda topladığı para, tam 16 milyar 300 milyon TL'dir. Peki, bu paralar nerelere aktarılmıştır? Yeni üretim tesislerine mi? Teknolojinin yenilenmesine mi? İstihdama mı? Elbette ki hayır! Halktan toplanan paralar borsaya, faize, dövizde, kripto paralara, off-shore hesaplara aktarılmakta ve halkın parasından para kazanılmaktadır. Anonim şirketlerin piyasadaki paraya el koyması, gelir dağılımında dengesizliğe ve bozulmalara yol açmaktadır. Bu nedenle anonim şirket yapılanması yasaklanmalıdır.

Anonim şirketler şer'î açıdan da yok hükmünde olan ve İslâm'ın ortaya koyduğu şirketleşme modellerine uymayan bir şirketleşme türüdür. Özellikle kapitalist ideoloji ile birlikte ortaya çıkan anonim şirketler, emek yani şahıs unsurunun varlığının olmadığı bir şirketleşme türüdür. Kapitalizm, tekelleşen ve serveti elinde bulunduran büyük şirketlere ihtiyaç duyunca, bu şirketlerin oluşmasına imkân verecek şekilde sermayenin bir arada toplanmasını sağlayan bir şirket türü ortaya çıkardı. İsminin "anonim" olması da buradan kaynaklanır.

Anonim şirketler, karşılıklı iki ya da daha fazla şahsın bir mecliste karşılıklı icap ve kabul ile şirket akdi icra ettikleri meşru bir şirket değildir. Oysaki İslâm'daki şirketleşme hükümleri mutlaka beden yani şahıs üzerine yapılan bir akde bina edilir. Şer'î hükme göre; şirket, kâr elde etmek kastıyla mali bir işi yerine getirmek üzere iki veya daha fazla kişinin üzerinde ittifak ettikleri şartlara göre aralarında akit yapmaları ve bu akdin aynı mecliste "icap" ve "kabul" ile gerçekleşmesidir.

Akdin beden unsuru üzerine olmaması, aynı mecliste icap ve kabulün gerçekleşmemesi, sadece münferit bir irade olması bakımından kapitalist sistemin getirdiği anonim şirketler, İslâm'a göre batıl bir şirketleşmedir ve haramdır. Dolayısıyla anonim şirketlere ait hisse senetlerinin alınıp satıldığı borsa sistemi de caiz değildir.

4- Ferdî Mülkiyet, Kamu Mülkiyeti ve Devlet Mülkiyeti Ayırımının Yapılması
Zaruridir: İslâm'da üç çeşit mülkiyet vardır. Bunlar; ferdî mülkiyet, kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyetidir. Günümüz dünyasındaki gelir dağılımında oluşan makasın bu derece büyük olmasının başlıca sebebi; birtakım kişilere, kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyetinde olan maddelerin, yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin, buralardan çıkartılan hammaddelerin işletme hakkının verilmesidir. Kamu mülkiyeti fertlere geçtiği zaman tükenmez bir gelir kaynağı oluşturur ve bu da gelir dağılımındaki adaletsizliği ortaya çıkartır. Bu nedenle kamu mülkiyeti kapsamında olanlar fertlerden alınmalı ve kamu adına devlet tarafından işletilmelidir.

Kapitalizm, tüketim ve dağılımın fiyat mekanizması ile gerçekleşeceğini söyler. Yani üretime katkıda bulunan herkes emeğinin karşılığını alacak ve katkıda bulunduğu kadar kazanarak harcayacaktır. Toprak sahibi rant, sermaye sahibi faiz, emek sahibi yani işçi ücret, müteşebbis ise kâr elde edecektir. Hangi sebeple olursa olsun üretime katkıda bulunmayan kişiler, bu sistemde dağılımdan pay alamaz.

İslâm ise insanlar arasında servetin ve gelirin dağılımı noktasında en adil ve fıtrata uygun bir şekilde çözümler ortaya koymuştur. Servetin belirli kesimlerin elinde toplanıp bir zulüm ve baskı aracı hâline dönüşmesine mani olan, her insanın zorunlu ve temel ihtiyaçlarının tümünü tamolarak karşılayıp garantileyen, lüks ihtiyaçlarını dayadığı toplumdaki şartlara göre kuvveti yettiğinde temin eden mükemmel bir nizamdır. Tüm bunları yaparken, toplumu yüce hedefler ve idealler ekseninde koruyup muhafaza eder. Servet uğruna toplumun çürüyüp kokuşmasına ve zarar görmesine de asla müsaade etmez. Zira o, doğru ve mütekâmil bir şekilde tatbik edildiğinde inananlar için hem dünya hem de ahiret saadetini gerçekleştirmeyi vadeden bir nizamdır.